

I.

ÞAÐ ER vitanlega mikill ávinningur að fá hina nýju útgáfu Menningarsjóðs af Njálu, með uppdráttum, myndum og mörgum mikilsverðum skýringum. En þaræð Njála er hámark íslenskrar málsnildar, eða a. m. k. annað hámarkið — því að um sumt er Eglar fremri, betur íslensk — þá virðist mjer það nokkur vöntun, að ekki skuli hafa verið meira að þessu vikið í formála Vilh. Þ. Gíslasonar skólastjóra, nje heldur í hinum fróðlegu skýringargreinum Magnúsar Finnbogasonar magisters, sem búið nefir bókina undir prentun. Og í nokkru sambandi við það, að malfarinu á þessu frábæra snildarverki hefir ekki verið nægilega gaumur gefinn, kynni það að standa, að sumstaðar virðist vera prentað eftir texta, sem lakari er en vera þyrfti. Skulu hjer nú nefnd nokkur dæmi, og hefi jeg þó að visu ekki annað til samanburðar en útgáfuna frá 1894. En árangurinn af þessum athugasemdum mínun, kynni þó að verða sá, að skýra nokkuð skilning manna á því, hvað er afbragðlega ritað og hvað ekki. En það miðar aftur til að greiða fyrir því, að betur og skýrar sje hugsað. Og er þá ekki til einskis að verið.

Mjer hefir stundum verið að koma í hug, hvort lýsingin á

Gunnari í 19. kafla sögunnar muni ekki vera hámark sinnar tegundar í heimsbókmentunum. En hitt virðist mjer ekkert efamál, að höfundurinn hafi að frásagnarlist verið eitthvað áþekk-ur því, sem Gunnar var á íþróttasviðinu. En í hinum tveim útgáfum er nokkur talsvert eftirtektarverður munur þar sem Gunnari er lýst. Í útg. '94 segir svo: „Hann var vænn at yfirliti ok ljóslitaðr, rjett nefit ok hafit upp í framanvert, bláeygr ok snareygr ok rjóðr í kinnun, hárit mikit gult ok fór vel“. Í nýju útg.: „Hann var vænn at yfirliti ok ljóslitaðr, rjettnefjaðr ok hafit upp í framanvert, bláeygr ok snareygr ok roði í kinnun, hárit mikit ok fór vel ok vel litt“.

Munurinn er mjög eftirtektarverður, og virðist mjer ekki þurfa að því að spyrja, hvað lýsingin muni vera nær orðalagi hins frábæra snillings.

Um Njál og Bergþóru segir svo í nýju útg.: „Þau áttu sex börn, dætr þrjár ok sonu þrjá, ok koma þeir allir við þessa sögu síðan“. En í hinn: „Þau áttu þrjá sonu ok þrjár dætr, ok koma þeir allir við þessa sögu“.

Þykir mjer ekki ólíklegt, að það muni rjettara vera, þrátt fyrir þá litilsvirðingu á kvenfólkinu, sem þar kemur fram.

Eftirtektarverður er orðamunurinn, þar sem segir frá Skarp.

hjeðni á Markarfljóti, og mjög auðsætt hvort rjettara muni vera. Í útg. '94: „Skarphjeðinn hefr sik á loft ok hleypr yfir fljótit meðal höfuðisa ok stöðvar sik ekki ok rennir þegar at fram fótskriðu“, og: „Skarphjeðinn bar nú upp at fyrr“.

En i nýju útg. hleypur Skarphjeðinn yfir fljótit meðal höfuðisa „ok stöðvar sik ok rennir þegar af fram fótskriðu.... Skarpneðinn bar nú at fyrri“.

Það virðist nú ekki geta verið efamál, að Skarphjeðinn stöðvar sig ekki áður hann „rennir at fram fótskriðu“.

Þeir bræður munu hafa verið æfðir mjög á ísleggjum — oft gott um skautasvell á gljánum þar í Landeyunum — og þarf ekki að efa, að þessir frábæru íþróttamenn hafa æft það mjög, að taka sig upp á ísleggjum þegar þeir voru á sem mestri ferð, og standa þó þegar niður kom, einsog Skarphjeðinn gerir nú aftur, þegar Tjörvi rennir fyrir nann törginni, en hann „steðjar yfir upp ok stöðst þó ok rennir á enda svellsins“.

Það er ekki ólíklegt, að einhverjir fleiri Íslendingar hefðu getað teikið eftir stökk Skarphjeðins á Markarfljóti, hjer voru á þeim tímum svo margir framúrskarandi knáleiksmenn og mjög æfðir. Hitt þykir mér efasamara þetta mikla stökk á Íslendingum. Það er komið annari eins fleygiferð i frásögnina af þessu íþróttafreki og Njálu höfundurinn. Er það skaði mikill að vita ekki hver þessi höfuðsnillingur var, sem að frásagnarsnild er sjálfum Snorra ekki síðri, þó að þeirri snild sje nokkuð á annan veg háttað.

Helgi Pjeturs.